

Datum stupanja na snagu 03.02.2009. (Sl.glasnik BiH 07/03)

S P O R A Z U M

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

REPUBLIKE PORTUGAL

O

UZAJAMNOM UNAPREĐENJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

Bosna i Hercegovina i Republika Portugal, u daljem tekstu: "Ugovorne strane",

U želji proširenja i jačanja privredne saradnje između Ugovornih strana na osnovama ravnopravnosti i uzajamne koristi,

Sa namjerom stvaranja povoljnih uvjeta za investicije izvršene od strane investitora jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane,

Uvidjevši da će uzajamno unapređenje i zaštita takvih investicija po ovom Sporazumu doprinijeti stimulanju poslovne inicijative i povećati privredni prosperitet Ugovornih strana,

Sporazumjele su se kako slijedi:

**Član 1.
Definicije**

U svrhe ovog Sporazuma:

1. Izraz "investicije" označava svaku vrstu sredstava i prava investiranih u svrhu sticanja privredne koristi ili u drugu poslovnu svrhu od strane investitora jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane u skladu sa zakonima i propisima ove druge i uključivat će posebno, mada ne isključivo:

- a) pokretnu i nepokretnu imovinu, kao i bilo koja druga prava *in rem*, kao što su hipoteke, retenciona prava, garancija i slična prava;

- b) udjele u, dionice, obveznice ili drugi oblici učešća u kapitalu kompanija ili drugi oblici učešća i/ili privredni interesi od odnosne aktivnosti;
- c) potraživanja novca ili bilo kojeg izvršenja koje ima privrednu vrijednost;
- d) prava intelektualne svojine kao što su autorska i njima srodna prava, uključujući patente, korisne modele, industrijske dizajne, trgovačke znakove, trgovačka imena, trgovinske i poslovne tajne, tehničke procese, know-how i good will;
- e) poslovne koncesije date zakonom ili po ugovoru ili administrativnim aktom nadležnog državnog organa, uključujući koncesije za istraživanje, uzgajanje, ekstrakciju i eksploataciju prirodnih resursa;
- f) sredstva koja su data na raspolaganje po lizingu, na teritoriji Ugovorne strane, po ugovoru o lizingu i u skladu sa njenim zakonima i propisima.

Bilo koja kasnija promjena oblika u kojem su sredstva investirana ili reinvestirana neće utjecati na njihov karakter kao investicija, pod uvjetom da je takva promjena u skladu sa zakonima i propisima Ugovorne strane na čijoj teritoriju je investicija izvršena.

a. Izraz “investitori” označava:

a) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu:

- (i) fizička lica koja uživaju status državljana Bosne i Hercegovine prema zakonima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini, ako imaju prebivalište ili glavno mjesto poslovanja u Bosni i Hercegovini;
- (ii) pravna lica osnovana u skladu sa važećim zakonima u Bosni i Hercegovini čije se registrovano sjedište, centralna uprava ili glavno mjesto poslovanja nalaze na teritoriji Bosne i Hercegovine.

a) u odnosu na Republiku Portugal:

- (i) fizička lica koja imaju državljanstvo Republike Portugal, u skladu sa njenim zakonima i propisima, i
- (ii) pravna lica, uključujući korporacije, komercijalne kompanije ili druge kompanije ili asocijacije koje imaju glavnu kancelariju na teritoriji Republike Portugal, i koje su osnovane ili konstituisane i djeluju u skladu sa zakonima i propisima Republike Portugal.

3. Izraz “prihodi” označava iznos dobijen od investicije u određenom vremenskom periodu i posebno, mada ne isključivo, uključuje rojalitete ili licencne naknade, profite, kamate, dividende, prihode od kapitala, naknade i druge oblike prihoda koji su u vezi sa investicijom.

U slučajevima kada su prihodi od investicija, kako je gore definisano, reinvestirani, dobit koja proizilazi od reinvestiranja također će se smatrati dobiti iz prve investicije. Prihodi od investicija bit će predmet iste zaštite koja je data investiciji.

4. Izraz “teritorija” označava:

a) u odnosu na Bosnu i Hercegovinu: svu kopnenu teritoriju Bosne i Hercegovine, njeno teritorijalno more, svu površinu, podzemlje i zračni prostor iznad, uključujući bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Bosne i Hercegovine, koja jeste ili može u budućnosti biti, prema zakonu Bosne i Hercegovine, a saglasno međunarodnom pravu,

označena kao područje unutar kojeg Bosna i Hercegovina može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse;

- b) u odnosu na Republiku Portugal: teritoriju Republike Portugal, uključujući njeno teritorijalno more ili svaku drugu oblast nad kojom Republika Portugal, u skladu sa međunarodnim pravom, vrši suverenitet, suverena prava ili jurisdikciju

Član 2. Unapređenje i zaštita investicija

1. Svaka Ugovorna strana ohrabrivat će i stvarati povoljne, stabilne i transparentne uvjete za investitore druge Ugovorne strane da investiraju na njenoj teritoriji i dopustit će takve investicije u okviru svojih zakona i propisa.
2. Investicijama investitora bilo koje Ugovorne strane bit će u svako doba odobren pošten i pravedan tretman i uživat će punu zaštitu i sigurnost na teritoriji druge Ugovorne strane.

Niti jedna Ugovorna strana neće ni na koji način, nerazumnim, proizvoljnim ili diskriminatorским mjerama, ometati proširivanje, upravljanje, održavanje, korišćenje, uživanje ili raspolaganje, na svojoj teritoriji, investicijama investitora druge Ugovorne strane.

Član 3. Nacionalni tretman i Tretman najpovlaštenijeg naroda

1. Svaka Ugovorna strana će na svojoj teritoriji odobriti investicijama i prihodima investitora druge Ugovorne strane tretman koji ni u kojem slučaju neće biti manje povoljan od onog koji odobrava investicijama i prihodima svojih vlastitih investitora ili investicijama i prihodima investitora bilo koje treće države, zavisno od toga koji je povoljniji za investitore druge Ugovorne strane.
2. Niti jedna Ugovorna strana neće na svojoj teritoriji podvrgnuti investitore druge Ugovorne strane, u pogledu njihovog proširivanja, upravljanja, održavanja, korišćenja, uživanja ili raspolaganja njihovim investicijama, tretmanu manje povoljnom od onog koji pruža svojim vlastitim investitorima ili investitorima bilo koje treće države, zavisno od toga koji je povoljniji za investitore druge Ugovorne strane.
3. Odredbe stavova 1. i 2. ovog člana neće biti sačinjene tako da obavezuju jednu Ugovornu stranu da na investitore druge Ugovorne strane proširi korist bilo kojeg tretmana, prednosti ili povlastice koji rezultiraju iz:

- a) članstva ili pridruživanja bilo kojoj postojećoj ili budućoj zoni slobodne trgovine, carinskoj uniji, privrednoj uniji ili sličnim međunarodnim sporazumima u kojima je Ugovorna strana članica ili to može postati;
- b) sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili bilo kojih drugih aranžmana koji se u cijelosti ili većim dijelom odnose na pitanja oporezivanja.

Član 4. Nacionalizacija i eksproprijacija

1. Investicije investitora bilo koje Ugovorne strane neće biti nacionalizirane, ekspropisane, ili podvrgnute rekviziciji ili mjerama koje imaju isti efekat kao i nacionalizacija ili

eksproprijacija (u daljem tekstu: "eksproprijacija") na teritoriji druge Ugovorne strane, izuzev u javne svrhe koje su povezane sa unutarnjim potrebama i po propisnom pravnom postupku, na nediskriminatorskoj osnovi i uz brzu, adekvatnu i efektivnu kompenzaciju.

2. Takva kompenzacija će predstavljati pravednu tržišnu vrijednost pogođene investicije neposredno prije eksproprijacije ili prije nego predstojeća eksproprijacija bude javno poznata na način koji utječe na vrijednost investicije, zavisno od toga što je ranije. Kompenzacija će uključivati kamatu po normalnoj komercijalnoj stopi za tekuće transakcije, od datuma eksproprijacije do datuma isplate. Kompenzacija će biti plaćena u slobodno konvertibilnoj valuti i učinjena prenosivom bez odlaganja u zemlju koju su odredili odnosni tražioc.

3. Pogođeni investitori bilo koje Ugovorne strane imat će, prema zakonu Ugovorne strane koja vrši eksproprijaciju pravo na hitno preispitivanje pravovaljanosti eksproprijacije, njenog postupka i procjene investicije, pred sudovima ili drugim nezavisnim organima Ugovorne strane koja vrši eksproprijaciju, u skladu sa principima utvrđenim u stavu 1. ovog člana.

Član 5. Kompenzacija za gubitke

Investitorima bilo koje Ugovorne strane koji trpe gubitke, uključujući štete, u odnosu na svoje investicije na teritoriji druge Ugovorne strane, usljed rata ili drugog oružanog sukoba, revolucije, državnog vanrednog stanja, pobune, ustanka ili nereda, ili drugih događaja koji se takvim smatraju po međunarodnom pravu, bit će od strane druge Ugovorne strane odobren tretman, u pogledu restitucije, obeštećenja, kompenzacije ili drugog rješenja, ne manje povoljan od onog koji ta Ugovorna strana odobrava svojim vlastitim investitorima ili investitorima bilo koje treće države, zavisno od toga koji je povoljniji za investitore druge Ugovorne strane.

Član 6. Transferi

1. Svaka Ugovorna strana garantirat će investitorima druge Ugovorne strane slobodan transfer uplata koje se odnose na njihove investicije u i iz svoje teritorije. Takvi transferi uključivat će posebno, mada ne isključivo:

- a) početni kapital i dodatne iznose potrebne za održavanje i razvoj investicije;
- b) prihode od investicije;
- c) finansijska sredstva za usluge, otplatu i amortizaciju kredita koji su kao investicija priznati od obje Ugovorne strane;
- d) prihode od potpune ili djelimične prodaje ili likvidacije investicije;
- e) bilo koju kompenzaciju ili drugo plaćanje koji se odnose na Članove 4. i 5. ovog Sporazuma;
- f) plaćanja koja proizilaze iz rješavanja bilo kojih sporova;
- g) sva preliminarna plaćanja koja mogu biti izvršena u ime investitora u skladu sa Članom 7. ovog Sporazuma;
- h) nepotrošene zarade i druge naknade radnika angažovanih iz inostranstva u vezi sa investicijom.

2. Transferi će biti izvršeni bez odlaganja u konvertibilnoj valuti po deviznom kursu koji se primjenjuje na datum transfera.

3. U svrhe ovog Sporazuma, smatrat će se da je transfer obavljen bez odlaganja ukoliko je takav transfer izvršen u vremenskom periodu koji se normalno koristi za ispunjenje neophodnih formalnosti, i koji ni pod kojim okolnostima ne bi trebao premašiti 30 (trideset)

dana od datuma kada je podnesen zahtjev za transfer.

4. Transferi će biti obavljeni u skladu sa procedurama koje su ustanovljene deviznim propisima Ugovorne strane na čijoj je teritoriji investicija izvršena, a koje neće povlačiti odbijanje, suspenziju ili denaturalizaciju takvih transfera.

5. Ugovorne strane obavezuju se da takvim transferima odobre tretman ne manje povoljan od onog odobrenog transferima koji potiču od investicija izvršenih od strane investitora bilo koje treće države.

Član 7. Subrogacija

1. Ako jedna Ugovorna strana ili agencija koju je ona odredila izvrši zakonito plaćanje bilo kojem od svojih investitora, po garanciji ili ugovoru o osiguranju od nekomercijalnih rizika, koje je dala u odnosu na investiciju, druga Ugovorna strana priznat će, uprkos svojim pravima iz Člana 10. ovog Sporazuma, valjanost subrogacije u korist prvonavedene Ugovorne strane ili njene agencije bilo kojeg prava ili potraživanja koje je imao investitor.

2. Ugovorna strana ili njena agencija na koju su prenijeta prava investitora bit će u svim okolnostima ovlaštena na ista prava i na isti tretman kao i oštećeni investitor, u pogledu plaćanja koja proističu iz tih prava.

3. U slučaju subrogacije, kako je definisano u stavu 1. ovog člana, investitor neće podnositi tužbu ili drugi zahtjev, osim ako nije ovlašten da tako postupi od strane Ugovorne strane ili njene agencije.

Član 8. Rješavanje sporova između Ugovorne strane i investitora druge Ugovorne strane

1. Bilo koji spor koji može nastati između jedne Ugovorne strane i investitora druge Ugovorne strane u vezi sa investicijom na teritoriji te druge Ugovorne strane, rješavat će se na prijateljski način putem konsultacija i pregovora.

2. Ako spor ne može biti riješen na način iz stava 1. ovog člana u periodu od tri mjeseca od datuma na koji je bilo koja strana zahtjevala rješavanje spora na prijateljski način, odnosni investitor može pokrenuti spor bilo pred:

a) Nadležnim sudom ili administrativnim tribunalom Ugovorne strane na čijem teritoriju je investicija izvršena; ili

b) Ad hoc arbitražnim tribunalom ustanovljenim prema Arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL); ili

c) Međunarodnim centrom za rješavanje investicionih sporova (u daljem tekstu: "Centar") putem posredovanja ili arbitraže, ustanovljenom prema Konvenciji o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, otvorenoj za potpisivanje u Washington-u D.C. 18. marta 1965. godine (u daljem tekstu: "Konvencija"), u slučaju da su obje Ugovorne strane postale članice Konvencije.

3. Odluka o podnošenju spora na jednu od gore navedenih procedura je konačna.

4. Arbitražna odluka bit će konačna i obavezujuća za obje strane u sporu i bit će izvršena u skladu sa zakonima i propisima odnosne Ugovorne strane.

5. Kompanija koja je osnovana ili konstituirana prema zakonima koji su na snazi na teritoriji

jedne Ugovorne strane i u kojoj je prije no što je nastao takav spor većina dionica bila u vlasništvu investitora druge Ugovorne strane, bit će, u skladu sa članom 25. (2) (b) Konvencije, tretirana u svrhe ove Konvencije kao kompanija druge Ugovorne strane.

6. Niti jedna Ugovorna strana neće nastaviti posredstvom diplomatskih kanala bilo koji spor koji je pokrenut pred Centrom, osim ako:

- a) Generalni sekretar Centra, ili komisija za posredovanje ili arbitražni tribunal kojeg je Centar konstituisao, ne odluči da spor nije pod jurisdikcijom Centra; ili
- b) Druga Ugovorna strana bude propustila da se povinuje ili da ispoštuje bilo koju odluku donesenu od strane arbitražnog tribunala.

7. Arbitražna odluka zasnivat će se na:

- odredbama ovog Sporazuma;
- zakonima Ugovorne strane na čijoj teritoriji je investicija izvršena uključujući pravila koja se odnose na sukobe zakona; i
- pravilima i općeprihvaćenim principima međunarodnog prava.

8. Država ugovornica neće se za vrijeme arbitražnog ili izvršnog postupka pozivati u vidu odbrane, prigovora, protuzahatjeva, prava na odštetu ili drugih razloga, na činjenicu da je investitor koji je strana u sporu dobio ili će dobiti, shodno ugovoru o osiguranju ili garanciji od političkih rizika, odštetu ili neku drugu naknadu za svu navodnu štetu ili njen dio.

Član 9.

Rješavanje sporova između Ugovornih strana

1. Sporovi između Ugovornih strana u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma bit će, ako je to moguće, rješavani putem konsultacija i pregovora posredstvom diplomatskih kanala.

2. Ako se spor između Ugovornih strana ne može riješiti u skladu sa stavom 1. ovog člana u roku od šest mjeseci od datuma zahtjeva za rješavanjem, spor će, na zahtjev bilo koje Ugovorne strane biti podnesen Arbitražnom Tribunalu, u skladu sa odredbama ovog člana.

3. Takav Arbitražni Tribunal bit će konstituisan za svaki pojedini slučaj na sljedeći način: u roku od dva mjeseca od datuma prijema zahtjeva za arbitražu, svaka Ugovorna strana imenovat će jednog člana Tribunala. Ta dva člana zatim će izabrati državljanina treće države koji će po odobrenju dvije Ugovorne strane biti imenovan predsjedavajućim Arbitražnog Tribunala. Predsjedavajući će biti imenovan u roku od dva mjeseca od dana naimenovanja druga dva člana.

4. Ako tokom perioda određenih u stavu 3. ovog člana nisu izvršena potrebna naimenovanja, bilo koja od Ugovornih strana može, u slučaju nepostojanja bilo kojeg drugog sporazuma, pozvati Predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna naimenovanja. Ako je Predsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili je na neki drugi način spriječen da obavi navedenu funkciju, Potpredsjednik će biti pozvan da izvrši potrebna naimenovanja. Ako je i Potpredsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili je takođe spriječen da obavi navedenu funkciju, bit će pozvan najstariji član Međunarodnog suda pravde, koji nije državljanin ni jedne od Ugovornih strana, da obavi potrebna naimenovanja. Predsjednik Arbitražnog Tribunala će biti državljanin treće države sa kojom obje Ugovorne strane održavaju diplomatske odnose.

5. Arbitražni Tribunal će odrediti svoj vlastiti postupak.

6. Arbitražni Tribunal donijet će svoju odluku većinom glasova. Takva odluka bit će konačna i obavezujuća za obje Ugovorne strane.

7. Svaka Ugovorna strana snosit će troškove svog člana Tribunala i svog predstavljanja u arbitražnim procesima; troškove Predsjednika i ostale troškove Ugovorne strane snosit će u jednakim dijelovima. Arbitražni Tribunal može, međutim, u svojoj odluci naložiti da veći dio troškova snosi jedna od Ugovornih strana, i ta odluka bit će obavezujuća za obje Ugovorne strane.

8. Spor neće biti podnešen Međunarodnom arbitražnom tribunalu u skladu sa odredbama ovog člana, ako je isti spor već dostavljen na rješavanje drugom međunarodnom arbitražnom sudu prema odredbama Člana 8. i ako je još uvijek pred sudom. Ovo ne utječe na mogućnost rješavanja spora u skladu sa stavom 1. ovoga člana.

Član 10. Konzultacije i razmjena informacija

1. Na zahtjev bilo koje Ugovorne strane druga Ugovorna strana će bez nepotrebnih odlaganja početi konsultacije o tumačenju i primjeni ovog Sporazuma.

2. Na zahtjev bilo koje Ugovorne strane, razmijenit će se informacije o utjecaju koji zakoni, propisi, odluke, administrativne prakse ili procedure ili politike druge Ugovorne strane mogu imati na investicije obuhvaćene ovim Sporazumom.

Član 11. Primjena drugih pravila

Ako odredbe zakona bilo koje Ugovorne strane ili obaveze prema međunarodnom pravu, koje postoje ili koje će se kasnije ustanoviti između Ugovornih strana kao dodatak sadašnjem Sporazumu, sadrže pravila, bilo opća ili posebna, koja investicijama investitora druge Ugovorne strane daju pravo na povoljniji tretman od onog koji je predviđen sadašnjim Sporazumom, takva pravila, dok traju i do mjere do koje su povoljnija, imat će prednost nad sadašnjim Sporazumom.

Član 12. Primjena Sporazuma

Ovaj Sporazum će se primjenjivati na sve investicije izvršene, u skladu sa relevantnim zakonskim odredbama, od strane investitora iz jedne Ugovorne strane na teritoriji druge Ugovorne strane, prije kao i nakon njegovog stupanja na snagu, ali se neće primjenjivati na bilo koji spor u vezi sa investicijom, a koji je nastao prije njegovog stupanja na snagu.

Član 13. Stupanje na snagu, trajanje i prestanak

1. Svaka Ugovorna strana obavijestit će drugu u pisanoj formi o izvršenju internih zakonskih formalnosti koje se zahtijevaju na njenoj teritoriji za stupanje na snagu ovog Sporazuma. Ovaj Sporazum stupit će na snagu trideset dana od datuma slanja kasnije od dvije notifikacije. Dokumenti vezano za ispunjenje internih zakonskih formalnosti razmijenit će se što je prije moguće.

2. Ovaj Sporazum ostat će na snazi za period od deset godina od datuma njegovog stupanja na snagu i nastavit će da važi ako se ne otkaže u skladu sa stavom 3. ovog člana.

3. Bilo koja Ugovorna strana može, uz davanje pisane obavijesti drugoj Ugovornoj strani

godinu dana unaprijed, otkazati ovaj Sporazum na kraju početnog deset-godišnjeg perioda.

4. U odnosu na investicije izvršene ili stečene prije datuma prestanka ovog Sporazuma, odredbe Članova 1. do 12. ovog Sporazuma ostat će na snazi za daljnji period od deset godina od datuma takvog prestanka.

5. Ovaj Sporazum može biti izmijenjen pisanim dogovorom između Ugovornih strana. Bilo koja izmjena stupit će na snagu po istoj proceduri koja se zahtijeva za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

6. Ovaj Sporazum će se primjenjivati bez obzira na to da li između Ugovornih strana postoje diplomatski ili konzularni odnosi.

U potvrdu ovoga dole potpisani predstavnici, propisno za to ovlašteni, potpisali su ovaj Sporazum.

Sačinjeno u Sarajevu, _____ marta 2002. u dva originala na bosanskom/hrvatskom/srpskom, portugalskom i engleskom jeziku. U slučaju bilo kakvih razlika u tumačenju, engleski tekst će biti mjerodavan.

ZA	ZA
BOSNU I HERCEGOVINU	REPUBLIKU PORTUGAL

PROTOKOL

Prilikom potpisivanja Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Portugal o uzajamnom unapređenju i zaštiti investicija dole potpisani propisno ovlašteni u tu svrhu, također su se dogovorili o slijedećoj odredbi, koja čini sastavni dio navedenog Sporazuma.

U odnosu na Član 3. ovog Sporazuma:

Ugovorne strane su saglasne da odredbe Člana 3. ovog Sporazuma, neće štetno uticati na pravo bilo koje Ugovorne strane, da primjenjuje relevantne odredbe svojih poreskih zakona koji prave razliku između poreskih platiša koji nisu u istoj situaciji uzimajući u obzir mjesto njihovog stanovanja ili uzimajući u obzir mjesto gdje je investiran njihov kapital.

Sačinjeno u Sarajevu, _____ marta 2002. u dva originala na bosanskom/hrvatskom/srpskom, portugalskom i engleskom jeziku. U slučaju bilo kakvih razlika u tumačenju, engleski tekst će biti mjerodavan.

ZA
BOSNU I HERCEGOVINU

ZA
REPUBLIKU PORTUGAL
